

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра кримінального процесу

«АЛЬТЕРНАТИВНЕ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ СПОРІВ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних та самостійних робіт
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
у галузі права 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»

Одеса
Фенікс
2024

УДК: 343.1
А58

*Рекомендовано навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 4 від 17.01.2024 р.)
Обговорено на засіданні Комітету з питань юридичної освіти та науки
НААУ
(протокол № 1 від 11 січня 2024 р.)*

Укладачі:

Волошина В. К., к.ю.н, доцент, доцент кафедри кримінального процесу,
член Комітету з питань юридичної освіти та науки НААУ

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8772-4172>

Завтур В. А., к.ю.н, доцент, доцент кафедри кримінального процесу,
член Комітету з питань юридичної освіти та науки НААУ

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7171-2369>

Рецензенти:

Аркуша Л. І. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», Голова Комітету з питань юридичної освіти та науки НААУ;

Подобний О. О. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Міжнародного гуманітарного університету.

А 58

Альтернативне вирішення правових спорів : метод. Вказівки до виконання практ. і самот. робіт для здобувачів другого (магістер.) рівня вищої освіти у галузі права 08 «Право», спец. 081 «Право» [Електронне видання] / уклад.: В. К. Волошина, В. А. Завтур ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. – 29 с. –

Режим доступу: ...

ISBN 978-617-8395-87-2

Методичні вказівки призначені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти у галузі знань 08 «Право» спеціальність 081 «Право» з метою закріплення лекційного матеріалу та підготовки до практичних занять з дисципліни «Альтернативне вирішення правових спорів». Містять завдання до практичних занять та самотійної роботи.

УДК: 343.1

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Тема 1 КОНЦЕПЦІЯ ВІДНОВНОГО ПРАВОСУДДЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.	
Практичне заняття 1. Концепція відновного правосуддя у кримінальному провадженні.....	7
Самостійна робота 1. Концепція відновного правосуддя у кримінальному провадженні.....	7
Тема 2 ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ У ВИРІШЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ ПІД КУТОМ ЗОРУ ВІДНОВНОГО ПРАВОСУДДЯ.	
Практичне заняття 2. Особливості застосування психологічних знань у вирішенні кримінального конфлікту під кутом зору відновного правосуддя.....	8
Самостійна робота 2. Особливості застосування психологічних знань у вирішенні кримінального конфлікту під кутом зору відновного правосуддя.....	8
Тема 3 ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ ТА МЕДІАЦІЇ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ.	
Практичне заняття 3. Особливості здійснення переговорів та медіації у кримінальних провадженнях.	9
Самостійна робота 3. Особливості здійснення переговорів та медіації у кримінальних провадженнях.....	9
Тема 4 ПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДСТАВІ УГОД ЯК ОСОБЛИВИЙ ПОРЯДОК КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ.	
Практичне заняття 4. Провадження на підставі угод як особливий порядок кримінального провадження в Україні.....	9
Самостійна робота 4. Провадження на підставі угод як особливий порядок кримінального провадження в Україні.....	10
Тема 5 КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.	
Практичне заняття 5. Кримінальне провадження щодо звільнення від кримінальної відповідальності.....	10
Самостійна робота 5. Кримінальне провадження щодо звільнення від кримінальної відповідальності.....	10
Теми доповідей	11
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ.....	13
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	16

ВСТУП

Навчальна дисципліна "Альтернативне вирішення правових спорів" для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня магістр в Національному університеті "Одеська юридична академія" за спеціальністю 081 "Право", галузь знань 08 "Право".

Сучасна парадигма кримінального провадження, попри її публічний характер, йде шляхом використання альтернативних методів вирішення кримінально-правових конфліктів шляхом використання консенсуальних процедур. Ці процедури є реакцією у тому числі на необхідність забезпечення оперативності, ефективності та зменшення витрат на кримінальне провадження у тих ситуаціях, коли це релевантно характеру кримінально-караного посягання, його суб'єкту та процесуальній ситуації, яка склалася. Активне впровадження практик відновного правосуддя та інших альтернативних форм у міжнародних документах та зарубіжному законодавстві, наявність відповідних програм в Україні вимагають наявності у юридичної спільноти знань та навичок стосовно їх застосування.

Метою навчальної дисципліни «Альтернативне вирішення правових спорів» є ознайомлення студентів з системою альтернативних методів врегулювання спорів, можливості використання різних способів мирного врегулювання спорів, ознайомлення з правовим регулюванням альтернативних методів вирішення спорів в Україні та в зарубіжних країнах, надання знань про використання альтернативних видів вирішення правових спорів у кримінальних провадженнях, вироблення навичок застосування окремих видів у сфері кримінальної юстиції.

Основними завданнями дисципліни є:

1. ознайомлення здобувачів із правовою природою альтернативних способів вирішення спорів;
2. формування знань про конфлікт, його ознаки, форми, стратегії поведінки та основні способи вирішення;
3. формування знання щодо альтернативних видів вирішення правових спорів у кримінальному провадженні
4. використання отриманих знань при вирішення конкретних практичних ситуацій під час здійснення кримінального провадження
5. оцінювання законності та доречності використання альтернативних видів вирішення правових спорів у процесуальній ситуації
6. формування навичок використання альтернативних видів вирішення правових спорів у кримінально-процесуальній діяльності
7. аналіз практики використання альтернативних видів вирішення правових спорів у кримінально-процесуальній діяльності.

Після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- правову природу альтернативних способів вирішення спорів;
- що представляє собою конфлікт, його ознаки, форми, стратегії поведінки та основні способи вирішення;
- види альтернативних способів вирішення правових спорів у кримінальному провадженні;

вміти:

- використовувати отримані знання при вирішенні конкретних практичних ситуацій під час здійснення кримінального провадження
- оцінювати законність та доцільність використання альтернативних видів вирішення правових спорів у процесуальній ситуації;
- тлумачити положення щодо представництва у кримінальному провадженні;
- формувати навички використання альтернативних видів вирішення правових спорів у кримінально-процесуальній діяльності;
- аналізувати практики використання альтернативних видів вирішення правових спорів у кримінально-процесуальній діяльності;
- аналізувати кримінальне процесуальне законодавство та юридичну практику щодо виникнення колізій та прогалин, пропонувати шляхи їх удосконалення.

У методичних вказівках подано матеріал з навчальної дисципліни.

Перелік тем практичних робіт:

Практичне заняття 1. Концепція відновного правосуддя у кримінальному провадженні.(4 години)

Практичне заняття 2. Особливості застосування психологічних знань у вирішенні кримінального конфлікту під кутом зору відновного правосуддя.(2 години)

Практичне заняття 3. Особливості здійснення переговорів та медіації у кримінальних провадженнях. (6 годин)

Практичне заняття 4. Провадження на підставі угод як особливий порядок кримінального провадження в Україні.(4 години)

Практичне заняття 5. Кримінальне провадження щодо звільнення від кримінальної відповідальності. (4 години)

Кожна із запропонованих до виконання робіт має теоретичні відомості з докладним описом порядку виконання та контрольні запитання для закріплення відповідного тематичного матеріалу.

Перелік тем самостійної роботи

Самостійна робота 1. Концепція відновного правосуддя у кримінальному провадженні

Самостійна робота 2. Особливості застосування психологічних знань у вирішенні кримінального конфлікту під кутом зору відновного правосуддя.

Самостійна робота 3. Особливості здійснення переговорів та медіації у кримінальних провадженнях

Самостійна робота 4. Провадження на підставі угод як особливий порядок кримінального провадження в Україні.

Самостійна робота 5. Кримінальне провадження щодо звільнення від кримінальної відповідальності.

Правильність виконаних практичних і самостійних робіт перевіряє викладач.

Взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Досягнення мети та вирішення завдань даного спеціального курсу передбачає використання знань інших навчальних дисциплін, які вивчаються за освітньою програмою з підготовки магістра з галузі знань 08 "Право" спеціальності 081 "Право" в Національному університеті "Одеська юридична академія". Вивчається після блоку дисциплін професійного спрямування та засвоєння циклу забезпечення загальнотеоретичних компетентностей та компетентностей кримінально-процесуального профілю.

Основними формами освітнього процесу є лекційні, практичні заняття, консультування та самостійна робота здобувача.

Форми контролю: поточний та підсумковий (екзамен).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
ПІД ЧАС ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Таблиця 1. Шкала оцінювання навчальної діяльності здобувача вищої освіти

А	90–100	виявив високу теоретичну підготовку, вміння аналізувати літературу, логічно та послідовно викладати фактичний матеріал, робити висновки. У процесі виконання практичної роботи чи аналізу поставлених завдань показує вміння планувати, ставити та інтерпретувати отримані результати відповідно до досягнень науки
В	82–89	виявив високий рівень теоретичних знань програмного матеріалу, вміння послідовно його викласти та застосувати засвоєні знання у процесі постановки і виконання практичної роботи, але допускає несуттєві неточності у відповідях, невеликі помилки у застосуванні теоретичних знань при виконанні практичних завдань

C	74–81	в основному вірно висвітлив питання, але допускає несуттєві помилки у ході розв’язання завдань і показує задовільні знання теоретичного матеріалу
D	64–73	в основному вірно висвітлив питання, але допускає суттєві помилки у ході розв’язання завдань і показує задовільні знання теоретичного матеріалу
E	60–63	правильна, але неповна відповідь, яка свідчить про те, що здобувач вищої освіти вивчав матеріал, але не може логічно та повно висловити свою думку та застосувати його при виконанні практичних завдань

ТЕМА 1 КОНЦЕПЦІЯ ВІДНОВНОГО ПРАВОСУДДЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Практичне заняття 1 Концепція відновного правосуддя у кримінальному провадженні

1. Поняття та значення відновного правосуддя.
2. Міжнародні стандарти та принципи відновного правосуддя, їх вплив на національне законодавство.
3. Форми відновного правосуддя, їх загальна характеристика. Форми відновного правосуддя у кримінальному провадженні.
4. Інститут пробації. Застосування пробації щодо неповнолітніх.
5. Історія розвитку альтернативного вирішення спорів.
6. Передумови запровадження альтернативного вирішення спорів в Україні. Місце альтернативного вирішення спорів в правовій системі України.
7. Поняття та значення альтернативних способів вирішення спорів.
8. Класифікація альтернативних методів вирішення спорів.
9. Самостійні та комбіновані методи альтернативного вирішення спорів. Юрисдикційні та неюрисдикційні методи альтернативного вирішення спорів.
10. Співвідношення альтернативного вирішення спорів та судової форми вирішення спорів.
11. Зарубіжний досвід впровадження альтернативного вирішення спорів.

Теми для обговорення (теми доповідей):

1. Міжнародні стандарти здійснення відновного правосуддя.
2. Підстави запровадження відновного правосуддя та умови його застосування
3. Відновне правосуддя в зарубіжних країнах.
4. Співвідношення правосуддя і відновного правосуддя.

Самостійна робота 1

Концепція відновного правосуддя у кримінальному провадженні

Завдання до теми 1:

- Назвати міжнародно-правові акти, які регулюють діяльність відновного правосуддя.
- Визначити роль відновного правосуддя у ювенальній пробації.
- Дослідити історичний аспект розвитку посередництва як сфери професійної діяльності у світовому досвіді.
- Охарактеризувати Європейські стандарти альтернативного вирішення спорів.

- Розкрити процедуру регулювання альтернативних засобів вирішення спорів в системі захисту права в країнах англоамериканської та романо-германської правових сімей.
- Визначити аспекти регулювання альтернативних засобів вирішення спорів у законодавстві Європейського Союзу.

ТЕМА 2 ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ У ВИРІШЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ ПІД КУТОМ ЗОРУ ВІДНОВНОГО ПРАВОСУДДЯ.

Практичне заняття 2

Особливості застосування психологічних знань у вирішенні кримінального конфлікту під кутом зору відновного правосуддя.

1. Поняття та основні ознаки конфлікту як психологічного феномену.
2. Структура конфліктів.
3. Класифікація конфліктів.
4. Передумови виникнення та стадії розвитку конфлікту.
5. Характеристика конфліктної поведінки.
6. Основні стратегії поведінки учасників конфлікту та управління конфліктом.
7. Сутність, правила та способи розв'язання і врегулювання конфліктів.

Теми для обговорення (теми доповідей):

1. Особливості застосування психологічних знань у вирішенні кримінального конфлікту під кутом зору відновного правосуддя.
2. Поняття, структура, типологія, стадії розвитку конфлікту. Стратегії поведінки під час конфлікту. Стили розв'язання конфлікту.
3. Поняття гендерного насильства. Міжнародне та українське законодавство. Насильство в сім'ї. Причини насильства. Види насильства. Наслідки гендерного насильства.

Самостійна робота 2

Особливості застосування психологічних знань у вирішенні кримінального конфлікту під кутом зору відновного правосуддя.

- Розкрийте основні функції юридичного конфлікту
- Проаналізуйте динаміку зародження й розвитку конфлікту між сторонами.

- Визначте особливості взаємозв'язку кримінального правопорушення і конфлікту.

ТЕМА 3 ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ ТА МЕДІАЦІЇ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ

Практичне заняття 3 Особливості здійснення переговорів та медіації у кримінальних провадженнях

1. Історія зародження переговорів.
2. Основні зарубіжні теорії проведення переговорів.
3. Інститут переговорів. Призначення та функції переговорів.
4. Види переговорів.
5. Умови ефективного ведення переговорів.
6. Структура переговорного процесу. Виконання досягнутих угод.
7. Міжнародні стандарти щодо застосування медіації. Правове регулювання медіації в зарубіжних країнах.
8. Правове регулювання медіації в Україні. Механізми правового регулювання медіації. Етичні правила (стандарти) діяльності медіатора.
9. Характерні ознаки медіації, що вирізняють її серед інших способів АВС.
10. Сфери застосування медіації. Поняття медіабельності конфлікту (спору). Критерії для визначення медіабельності та немедіабельності.
11. Принципи медіації: конфіденційність, добровільність, рівність, активність, самовизначення сторін, принцип поінформованості; нейтральність, незалежність та неупередженість медіатора.
12. Основні компоненти медіації. Договір про проведення медіації. Угода за результатами медіації.
13. Практичні інструменти та техніки медіації. Вербальна комунікація в медіації. Бар'єри вербальної комунікації.
14. Основні засоби невербальної комунікації.
15. Загальна характеристика структури медіаційної процедури.
16. Медіація в адвокатській діяльності.
17. Медіаційні навички для підвищення ефективності роботи адвоката.
18. Медіація в діяльності слідчого, прокурора.
19. Медіація в діяльності суду.

Теми для обговорення (теми доповідей):

1. Претензійний порядок урегулювання спорів як особливий вид переговорів.
2. Моделі медіації в зарубіжних країнах.
3. Принципи медіації в зарубіжних країнах.

4. Психологічна складова правничої медіації
5. Використання спеціальних психологічних знань у медіаційних процедурах.
6. Проблеми застосування медіації у кримінальних провадженнях.

Самостійна робота 3

Особливості здійснення переговорів та медіації у кримінальних провадженнях

Завдання до теми 3:

- Визначте особливість принципів переговорів.
- Визначте загальну характеристику альтернативних способів вирішення правових спорів та здійсніть їх порівняння.
- Законспектувати основні положення міжнародно-правових актів по застосуванню медіації.
- У вигляді таблиці зробіть порівняння різних моделей медіації у кримінальних провадженнях.
- Визначте значення Сінгапурської конвенції про медіацію.
- Опишіть вклад ЮНСІТРАЛ в нормативно-правове регулювання процедури медіації.

ТЕМА 4 ПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДСТАВІ УГОД ЯК ОСОБЛИВИЙ ПОРЯДОК КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Практичне заняття 4

Провадження на підставі угод як особливий порядок кримінального провадження в Україні

1. Міжнародні стандарти та іноземний досвід кримінального провадження на підставі угод.
2. Поняття та види угод у кримінальному провадженні, умови та порядок їх укладення.
3. Місце медіації в укладанні угоди про примирення.
4. Сутність та значення кримінального провадження на підставі угод. Ініціювання та характерні ознаки угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим.
5. Зміст угоди про примирення. Процесуальний порядок досудового розслідування у кримінальному провадженні на підставі угод. Процесуальний порядок судового провадження у кримінальному провадженні на підставі угод.
6. Наслідки укладення та затвердження угоди.
7. Вирок на підставі угод: особливості змісту.
8. Підстави та процесуальний порядок оскарження вироку, ухваленого на підставі угоди.

9. Особливості реалізації функції захисту та забезпечення прав потерпілого у кримінальному провадженні на підставі угод.

Теми для обговорення (теми доповідей):

1. Історія виникнення інституту угод у кримінальному провадженні.
2. Поняття та види угод у кримінальному провадженні Україні.
3. Загальний порядок судового провадження на підставі угоди про примирення та про визнання винуватості.
4. Оцінка відповідності угоди інтересам суспільства: проблеми, що виникають у судовій практиці.
5. Скасування вироку на підставі угоди: питання нормативної регламентації та судової практики.
6. Інститут угод у кримінальному провадженні та право на справедливий суд: окремі стандарти ЄСПЛ.

Самостійна робота 4

Провадження на підставі угод як особливий порядок кримінального провадження в Україні

Завдання до теми 4:

- Підготуйте зразок угоди про примирення.
- Проаналізуйте Рамкове рішення Ради Європейського Союзу «Про положення жертв у кримінальному судочинстві» від 15.03.2001 р.

ТЕМА 5 КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Практичне заняття 5

Кримінальне провадження щодо звільнення від кримінальної відповідальності

1. Звільнення від кримінальної відповідальності як альтернатива кримінальному покаранню.
2. Поняття та види звільнення від кримінальної відповідальності.
3. Порядок кримінального провадження щодо звільнення від кримінальної відповідальності.
4. Забезпечення прав учасників у кримінальному провадженні при щодо звільнення від кримінальної відповідальності.

Теми для обговорення (теми доповідей):

1. Дійове каяття, як підстава звільнення від кримінальної відповідальності або пом'якшуюча обставина.
2. Відмежування звільнення від кримінальної відповідальності від інших кримінально-правових інститутів та угоди про примирення.
3. Примирення винного з потерпілим: передумови та наслідки.
4. Звільнення від кримінальної відповідальності в зв'язку із закінчення строків давності.

Самостійна робота 5

Кримінальне провадження щодо звільнення від кримінальної відповідальності

- На підставі аналізу судової практики визначте які найбільш типові помилки допускають суди у застосуванні ст. 49 КК України при вирішенні питання про звільнення від кримінальної відповідальності.
- Визначте класифікацію видів звільнення від кримінальної відповідальності та її значення для кримінального процесуального порядку.
- Розкрийте посткримінальну поведінку особи як підставу звільнення від кримінальної відповідальності.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ

1. Поняття та значення відновного правосуддя.
2. Міжнародні стандарти та принципи відновного правосуддя, їх вплив на національне законодавство.
3. Форми відновного правосуддя, їх загальна характеристика.
4. Форми відновного правосуддя у кримінальному провадженні.
5. Інститут пробації.
6. Застосування пробації щодо неповнолітніх.
7. Історія розвитку альтернативного вирішення спорів.
8. Передумови запровадження альтернативного вирішення спорів в Україні.
9. Місце альтернативного вирішення спорів в правовій системі України.
10. Поняття та значення альтернативних способів вирішення спорів.
11. Класифікація альтернативних методів вирішення спорів.
12. Самостійні та комбіновані методи альтернативного вирішення спорів.

- 13.Юрисдикційні та неюрисдикційні методи альтернативного вирішення спорів.
- 14.Співвідношення альтернативного вирішення спорів та судова форма вирішення спорів.
- 15.Зарубіжний досвід впровадження альтернативного вирішення спорів.
- 16.Поняття та основні ознаки конфлікту як психологічного феномену.
- 17.Структура конфліктів.
- 18.Класифікація конфліктів.
- 19.Передумови виникнення та стадії розвитку конфлікту.
- 20.Характеристика конфліктної поведінки.
- 21.Основні стратегії поведінки учасників конфлікту та управління конфліктом.
- 22.Сутність, правила та способи розв'язання і врегулювання конфліктів.
- 23.Історія зародження переговорів.
- 24.Основні зарубіжні теорії проведення переговорів.
25. Інститут переговорів.
- 26.Призначення та функції переговорів.
27. Види переговорів.
- 28.Умови ефективного ведення переговорів.
- 29.Структура переговорного процесу.
- 30.Виконання досягнутих угод.
- 31.Міжнародні стандарти щодо застосування медіації.
- 32.Правове регулювання медіації в зарубіжних країнах.
- 33.Правове регулювання медіації в Україні.
- 34.Механізми правового регулювання медіації.
- 35.Етичні правила (стандарти) діяльності медіатора.
- 36.Характерні ознаки медіації, що вирізняють її серед інших способів АВС.
- 37.Сфери застосування медіації.
- 38.Поняття медіабельності конфлікту (спору).
- 39.Критерії для визначення медіабельності та немедіабельності.
- 40.Принципи медіації: конфіденційність, добровільність, рівність, активність, самовизначення сторін, принцип поінформованості; нейтральність, незалежність та неупередженість медіатора.
- 41.Основні компоненти медіації.
- 42.Договір про проведення медіації.
- 43.Угода за результатами медіації.
- 44.Практичні інструменти та техніки медіації.
- 45.Вербальна комунікація в медіації. Бар'єри вербальної комунікації.
- 46.Основні засоби невербальної комунікації.
- 47.Загальна характеристика структури медіаційної процедури.
- 48.Медіація в адвокатській діяльності. Медіаційні навички для підвищення ефективності роботи адвоката .
- 49.Медіація в діяльності слідчого, прокурора.
- 50.Медіація в діяльності суду.

51. Міжнародні стандарти та іноземний досвід кримінального провадження на підставі угод.
52. Поняття та види угод у кримінальному провадженні, умови та порядок їх укладення.
53. Місце медіації в укладанні угоди про примирення.
54. Сутність та значення кримінального провадження на підставі угод.
55. Ініціювання та характерні ознаки угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим.
56. Зміст угоди про примирення.
57. Процесуальний порядок досудового розслідування у кримінальному провадженні на підставі угод.
58. Процесуальний порядок судового провадження у кримінальному провадженні на підставі угод.
59. Наслідки укладення та затвердження угоди.
60. Вирок на підставі угод: особливості змісту.
61. Підстави та процесуальний порядок оскарження вироку, ухваленого на підставі угоди.
62. Особливості реалізації функції захисту та забезпечення прав потерпілого у кримінальному провадженні на підставі угод.
63. Звільнення від кримінальної відповідальності як альтернатива кримінальному покаранню.
64. Поняття та види звільнення від кримінальної відповідальності.
- 65.** Порядок кримінального провадження щодо звільнення від кримінальної відповідальності.
66. Забезпечення прав учасників у кримінальному провадженні щодо звільнення від кримінальної відповідальності

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ:

Нормативно-правові акти:

1. Європейська конвенція про здійснення прав дітей (08.09.1995), http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_135
2. Закон України «Про медіацію» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2022, № 7, ст.51) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
3. Конвенція ООН "Про міжнародні угоди за результатами медіації" (United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation), (так звана Сінгапурська конвенція) від 7 серпня 2019 р. URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/singapore_convention_eng.pdf
4. Конституція України. Офіційний текст в редакції Закону України «Про внесення змін до Конституції України щодо правосуддя, що набрав чинності 30.09.2016р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Кримінальний кодекс України 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2341-14>
6. Кримінальний процесуальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
7. Погоджувальний регламент ЮНСІТРАЛ від 4 грудня 1980 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_063
8. Про місце жертв злочинів у кримінальному судочинстві: Основоположне рішення Ради ЄС (2001/220/JHA) від 15.03.2001 URL: http://uccg.org.ua/bulletin/Articles/03/04Zakonodavchi_zasady/030401.pdf
9. Про основні принципи застосування програм відновного правосуддя у кримінальних справах: Резолюція 2000/14 Економічної і соціальної ради ООН від 27.07.2000 URL: <http://www.un.org/ru/ecosoc/docs/2002/r200212.pdf>
10. Головні принципи застосування програм відновного правосуддя в кримінальних справах: Резолюція Економічної та соціальної ради ООН від 24.07.2002р. URL: https://www.unicef.org/ukraine/ukr/1Uvenal_Const.indd.pdf
11. Розробка та здійснення засобів посередництва та поновлювального правосуддя в галузі кримінального правосуддя: Резолюція Економічної та соціальної ради ООН від 04.05.1999 URL: https://www.unicef.org/ukraine/ukr/1Uvenal_Const.indd.pdf
12. Про медіацію у кримінальних справах: Рекомендація Комітету Ради Міністрів Ради Європи NoR(99) 19 від 15 вересня 1999 р. URL: [http://www.mediacio.hu/files/EU_dok/CoE_R\(99\)19_mediation.pdf](http://www.mediacio.hu/files/EU_dok/CoE_R(99)19_mediation.pdf)

Основні джерела:

1. Альтернативні способи вирішення спорів у кримінальному провадженні / Волкотруб С. Г., Крушинський С. А., Луцик В. В. та ін. ; під ред. У.Гелльманна, В. В. Луцика. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2015. 204 с.
2. Альтернативні способи вирішення спорів: навчальний посібник./[М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко]; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.
3. Альтернативні способи вирішення спорів: підручник./ за заг. ред. Ю.Д.Притики. [Кол. авторів Ю.Д.Притика, Р.Ю.Ханик-Посполітак, С.О.Кравцов та ін.]. Київ: Дакор, 2021. 436 с.
4. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: підручник./ за заг. ред. Н.Ю.Голубевої. Одеса: Фенікс, 2021. 344 с.
5. Біцай А. В. Участь адвоката в медіації : монографія/ А. В. Біцай; за заг. ред. Проф. О.Г.Яновської. Київ: Алерта 2017. 260с.
6. Вступ до альтернативного вирішення спорів: навч. посіб./ Г.В. Анікіна, Ю.В.Білоусов, [та ін.]; під ред. У.Хелльмана, Н.Л.Бондаренко-Зелінської. Хмельницький: Хмельницький ун-т управління і права, 2017. 234 с.
7. Гаврилюк Р. О. Чи є врегулювання спору за участю судді згідно чинного законодавства України присудовою медіацією? // International scientific and practical conference «European potential for the development of legal science, legislation and law enforcement practice» : conference proceedings, February 26–27, 2021. Wloclawek, Republic of Poland : «Baltija Publishing». 256 pages.
8. Мазаракі Н.А. Медіація в Україні: теорія і практика: монографія. Київ: Інститут законодавства ВР України, 2018. 276 с.
9. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
10. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 248 с.
11. Рахліс В. Переговори і медіація : підручник для підготовки професійного переговорника / В. Л. Рахліс, О. О. Павленко. Дніпро Університет митної справи та фінансів, 2021. 344 с.
12. Управління конфліктами : навч. посіб. / Г. М. Захарчин, Р. О. Винничук. 2-е вид., допов. Львів : «Львівська політехніка», 2019. 192 с.

Допоміжні джерела:

1. Basic principles on the use of restorative justice programmes in criminal matters : ECOSOC Resolution 2002/12 [Electronic Resource] the United Nations. — Access mode : <http://www.un.org/en/ecosoc/docs/2002/resolution%202002-12.pdf>

2. Braithwaite J. Restorative Justice and Responsive Regulation (Studies in Crime and Public Policy. Oxford: Oxford University Press Inc. 2002.
3. Fedorchuk Maryna, Mediation in criminal cases: comparative legal analysis. "Legal Bulletin": Collection of Scientific Works. "KROK" University Special Edition (Iss.2). Kyiv. 2021, pp.63-68.
4. Marshall F. Tony. Restorative Justice: An Overview. Home Office, 1999. 36 p.
5. Rakipova, I., Torbas, O., Voloshyna, V., Shylin, D., & Pidgorodynska, A. (2023). Ensuring Rights of Victims Under the Criminal Procedure Code of Ukraine: Current Issues and Prospects.2023 Precedente. Revista Jurídica, 22, 115-141. <https://doi.org/10.18046/prec.v22.5807> (Web of Science Core Collection)
6. Аленін Ю.П., Гловюк І.В., Завтур В.А. Виведення неповнолітнього із кримінального провадження: окремі питання в контексті перспективного законодавства. International scientific and practical conference "Legal science, legislation and law enforcement: traditions and new European approaches": conference proceedings, July 9-10, 2021. Wloclawek, Republic of Poland. P. 153-158.
7. Альтернативні способи вирішення спорів у кримінальному провадженні / Волкотруб С. Г., Крушинський С. А., Луцик В. В. та ін. ; під ред. У. Гелльманна, В. В. Луцика. — Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2015. 204 с.
8. Аракелян Р. Ф. Впровадження інституту медіації в кримінальне процесуальне законодавство України: дис ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2019. URL: <https://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2016/11/%D0%90%D1%80%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D0%BB%D1%8F%D0%BD.pdf>
9. Бондарчук, Н. В. Медіація та фасилітація як позасудові засоби вирішення спорів: поняття та їх відмінність. Часопис Київського університету права : Укр. науково-теоретичний часопис . 2018. № 2. С. 145-154.
10. Відновне правосуддя. Особливості впровадження процедури медіації: європейський досвід / О.М. Боброва, А.О. Горова, В.В. Землянська, Н.М. Прокопенко. К. : Наш час, 2006. 164 с.
11. Вільчик Т. Б. Роль адвоката у реалізації функції медіації у кримінальному судочинстві. Право та інновації. 2015. № 4. С. 144-150.
12. Волошина В.К., Аленін Ю.П., Сидорчук В.В. Аналіз судової практики щодо оскарження вироку на підставі угод. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 6 URL: http://www.lsej.org.ua/6_2023/162.pdf
13. Волошина В.К., Аркуша Л.І., Аленін Ю.П., Право на захист у правових позиціях Верховного суду. Київський часопис права. 2023. № 1. С. 327-331. URL: <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/294>
14. Волошина В.К., Аркуша Л.І., Торбас О.О., Завтур В.А., Стоянов М.М. Щодо можливості перегляду ухвал слідчого судді за нововиявленими обставинами. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 2. С. 453-456. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/107.pdf

15. Волошина В.К., Загородній В.Є., Ракіпова І.В. Забезпечення обов'язкової участі представника потерпілого (фізичної особи) у кримінальному провадженні України. Часопис Київського університету права. 2022. № 1. С. 198-204. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/issue/view/86/108>
16. Гловюк І.В. Деякі теоретико-прикладні питання застосування медіації у кримінальному провадженні. Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи: матеріали круглого столу (м. Львів, 11 червня 2021 р.). Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ., 2021. С.174-180.
17. Герасіна Л.М., Требін М.П., Воднік В.Д. та ін. Конфліктологія: навчальний посібник. Харків: Право, 2012. 128с.
18. Грень Н. М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : 12.00.01. Львів, Нац. ун-т «Львівська Політехніка». 2017. 250с.
URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/38263/4/dysertaciyna_robota_na_zdobuttya_naukovogo_stupenya_kandydata_yurydychnyh_nauk_gren_n.m_2.pdf
19. Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. Київ, 2015. 708 с.
20. Завтур В.А. Оцінка відповідності угод про примирення та визнання винуватості інтересам суспільства: тенденції судової практики в період воєнного стану. VI Міжнародний правничий форум «Права людини та публічне врядування в сучасних умовах» (м. Чернівці, 09 червня 2023 року). 2023. С. 283-287.
21. Запровадження медіації в кримінальному процесі України: проблеми теорії та практики / Н.В. Нестор. К.: Алерта, 2018. 182 с.
22. Землянська В.В. Відновне правосуддя в кримінальному процесі України. К. : Видавець Захаренко В.О., 2008. 200 с.
23. Зер Г. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин та правосуддя. К.: «Пульсари», 2004. 224 с.
24. Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ "Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод" від 15 листопада 2012 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1679740-12>
25. Ізраєлян А. О. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2022. 186с.
26. Кісліцина І. О. Роль прокурора у кримінальному провадженні на підставі угод про визнання винуватості: питання теорії і практики : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. Нац. ун-тет «Одеська юридична академія». Одеса, 2018. 232 с.
27. Керівні принципи №13 для кращого виконання наявної Рекомендації щодо медіації в кримінальних правах. Ухвалено Європейською комісією з ефективності

правосуддя 7 грудня 2007 р., статті 31-33. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU07223>

28. Коваль А., Коваль К. Використання захисником прийомів психологічного та медіаційного характеру з метою врегулювання кримінально-правового конфлікту. Слово національної школи суддів України. № 1 (14). 2016. С. 105–114.
29. Кримінальний процес України: Академічний курс: у 3 т. Т.1: Загальна частина; за ред. Акад. НАПрН України, д-ра юрид. наук, проф. В.Т. Нора, д-ра юрид. наук, проф. Н.Р. Бобечка. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. 912 с.
30. Левко Б. Медіація : підручник : рекомендовано МОН України / Богдан Левко, Галина Чуйко. 2-ге вид., доповн. - Чернівці : Книги-XXI, 2014. 520 с.
31. Любченко Я. П. Альтернативні способи вирішення правових спорів: теоретико-правовий аспект : дис. ... канд. юр. наук : 12.00.01 / Любченко Я. П. Харків, 2018. 254 с. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/15405?locale=uk>
32. Мазаракі Н. А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні : 12.00.01 : дис. ... д-ра юрид. наук / Мазаракі Наталія Анатоліївна - Київ, 2019. 484 с. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/uploads/documents/31793.pdf>
33. Медіація у кримінальних справах : Рекомендація № R (99) 19, прийнята Комітетом міністрів Ради Європи 15 вересня 1999 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_828#Text
34. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
35. Меркулова Ю.В. Особливості медіації під час проведення переговорів про примирення сторін в юридичному конфлікті. URL: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v11/i13/17.pdf>
36. Микитин Ю.І. Медіація у кримінальних справах: деякі правові аспекти: посібник. К., 2006. 84 с.
37. Микитин Ю.І. Місце медіації у кримінальному провадженні та критерії її застосування в контексті нового КПК України. URL: <http://scijournals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/download/737/794/>
38. Нестор Н. В. Запровадження медіації в кримінальному процесі України: проблеми теорії та практики : монографія / Н. В. Нестор. – К.: Алерта, 2018. 182 с.
39. Перепелиця, С. І. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення: монограф. / С. І. Перепелиця. — Х. : Право, 2015. 180 с.
40. Повзик Є. В. Правові наслідки визнання підозрюваним, обвинуваченим своєї вини (порівняльно-правове дослідження): монограф. / Є. В. Повзик. — Х. : Право, 2014. 224 с.
41. Пожар В.Г., Мурзановська А.В. Медіація в кримінальному процесі: досвід України та Польщі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія “Юриспруденція”. 2021. № 51. С. 141-145. URL: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc51/30.pdf>

42. Порядок реалізації пілотного проекту «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення» № 172/5/10, 21 січня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0087-19#Text>
43. Посібник з програм відновного правосуддя [Текст] / А. Дандуранд, Ф. Валлей, К. Т. Гріфітс / пер. з англ. С. Філь. К. : Verso–04, 2008. 96 с.
44. Практика медіації: Словник-довідник / уклад.: С. О. Гарькавець, Л. П. Волченко. Лисичанськ: ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2019. 128 с.
45. Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11.12.2015 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0013740-15>
46. Ракіпова І. В. Медіація та онлайн-медіація як правозахисна комунікація потерпілого у кримінальному провадженні. Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів ХХІ століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень: міжнародна наук.практ.конф. (м. Одеса, 20 травня 2023 року). Одеса, 2023 р.
47. Ракіпова І. В., Кузнецов О. М. Право потерпілого на медіацію у кримінальному провадженні. Юридичний вісник. №6. 2022. С. 62-68
48. Ракіпова І. В. Подібний О. О. Актуальні аспекти захисту прав потерпілого у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану. Юридичний вісник. №4. 2022. С. 50-57. URL: <https://doi.org/10.32782/yuv.v3.2022.7>
49. Ракіпова І. В., Черноморченко К. В. Неповнолітній потерпілий у кримінальному провадженні: забезпечення права на представництво та комунікацію// Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». Випуск 74(6). 2022. С. 124-129.
50. Ракіпова І.В., Пожар В.Г. Щодо окремих питань комунікації потерпілого в судовому провадженні у першій інстанції. Прикарпатський юридичний вісник. 2021. № 2. URL: <http://pyuv.onua.edu.ua/index.php/pyuv/article/view/882>
51. Рамкове рішення Ради Європейського Союзу «Про становище жертв у кримінальному судочинстві», 15 березня 2001 р. URL: https://issuu.com/uccg/docs/16_fr_decision_ukr#google_vignette
52. Резолюція ООН "Про основні принципи програми відновного правосуддя у кримінальних справах" від 24 липня 2002р./ [Електронний ресурс]. – URL: http://www.commonground.org.ua/dld/RJU_bulletin/
53. Рекомендації СМ/Рес (2018) 8 Комітету міністрів Ради Європи стосовно відновного правосуддя у кримінальних справах, ухвалено Комітетом міністрів 3 жовтня 2018 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_828#Text
54. Ремєскова Ю. О. Медіація як особливий вид адвокатської діяльності в Україні. Актуальні проблеми судового права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. І. Є. Марочкина (Харків, 30 жовт. 2015 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. С. 88–91.
55. Романадзе, Л. Д. Медіація в професійній діяльності адвоката. Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської

- інтеграції : в 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 18 трав. 2018 р.) . 2018. : Т. 2 . 2018. 784 с. С. 122-124.
56. Роскошна Н. Г. Медіація у рамках угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим. Публічне право. №2 (38). 2020. С. 106-111.
57. Саєнко Г.Ю. Провадження на підставі угод у кримінальному процесі України: монографія. – К., 2019. 224 с.
58. Сіроткіна М.В. Теорія та практика реалізації права на компроміс у кримінальному процесі України: дис. д-ра юрид. наук. 12.00.09. URL:http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/19532/3/avtoref_sirotkina.pdf
59. Тітко І.А. Нормативне забезпечення та практика реалізації приватного інтересу в кримінальному процесі України: монографія / І.А. Тітко. – Х.: Право, 2015. 448 с.
60. Тюрін Г.Є. Організаційно-правові основи участі прокурора у кримінальному провадженні на підставі угод: монографія / Г. Є. Тюрін. - Харків : Право, 2015. 288 с.
61. Усатий Г. О. Кримінально-правовий компроміс: монограф. / Г. О. Усатий. — К. : Атіка, 2001. 128 с.
62. Фоміна Т. Г. Медіація у кримінальному провадженні: новели законодавства та перспективи його вдосконалення. Право і безпека. №1 (84). 2022. С. 104-112.
63. Фрич В. Медіація (примирення) як альтернатива судовому розгляду кримінальних проваджень. Вісник Національної академії прокуратури України : Фахове видання : Проблеми сьогодення: теорія, практика, життя академії. 2013. № 3. С. 24-29.
64. Яновська О. Особливості участі адвоката у процедурі медіації. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2014. Вип. 1. С. 21-24.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Український центр медіації <https://ukrmediation.com.ua/ua/>
2. Українська академія медіації <http://mediation.ua/>
3. Національна асоціація медіаторів України <http://namu.com.ua/ua/>
4. Єдиний державний реєстр судових рішень - <http://reyestr.court.gov.ua/>

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

«АЛЬТЕРНАТИВНЕ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ СПОРІВ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних та самостійних робіт
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
у галузі права 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»
денної форми навчання

Електронне видання

Укладачі:

*Владлена Костянтинівна Волошина
Віктор Андрійович Завтур*

В авторській редакції

Ум-друк. арк. 1,63.
Зам. № 2403-13.

Видавець ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
e-mail: fenix-izd@ukr.net

